

Kokonaisvaltainen esitys tuotavaksi jäsenistön tietoisuuteen ja yhdistyskokoukseen

Taustaa

Aina, kun koirien jalostuksesta puhutaan ja esille nousee perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma eli pevisa, tuntuvat tunteet kuumenevan. Mielenpitoja on puolesta ja vastaan, mutta pevisa-ohjelmaa mietittäessä tulisi aina pohtia asiaa monelta eri kannalta mieltien mikä on objektiivisesti arvioituna juuri kyseiselle rodulle se paras vaihtoehto.

Yleisen keskustelun ja syyskokouksen perusteella pevisa-ohjelma on todella voimakkaasti tunteita nostattava aihe jäsenistön keskuudessa ja jakaa selvästi jäsenistöä kahteen eri suuntaan, mikä ei palvele rodun jalostusta kestäväällä tavalla. Me ehdotuksen taustalla olevat jäsenet koemme, että pevisa-ohjelmaan liittymisestä ja sen vaikutuksista tulee keskustella huomattavasti lisää ja tarjota jäsenistölle kattavasti vaihtoehtoja sekä taustatietoa punnita asiaa eri näkökulmista. Tämän vuoksi vaadimme tämän ehdotuksen julkaistavaksi Suomen Mittelspitz Ry:n virallisilla nettisivuilla ja jäsenlehdessä sekä tuotavan päätäntään yhdistyskokoukseen. Vaadimme yhdistyksen ryhtyvän myös muihin toimenpiteisiin, jotka esitetään alla.

Jalostuksentavoiteohjelman ja pevisa-ohjelman väliset suhteet sekä vaaditut toimenpiteet

Yhdistyksen tulee järjestää jäsenistölleen erillinen keskustelutilaisuus, jossa eri vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia avataan selkeästi. Koska mittelspitzeillä ei ole ollut aiemmin hyväksyttyä jalostuksentavoiteohjelmaa, tulee jalostuksen tavoiteohjelman sisältö ja tavoiteohjelman sekä pevisa-ohjelman väliset suhteet selvittää kattavasti sekä kertoa niistä toimenpiteistä, joita yhdistys on rodun jalostuksen ja terveyden eteen tehnyt ja mitä tulee tekemään aikataulutettuine toimenpiteineen. Tämän lisäksi tulee selvittää tarkemmin terveystilannetta ja mahdollisia muita esiin tulleita sairauksia ja vikoja, joita ei ole havaittavissa jalostustietojärjestelmästä. Myös yhdistyksen laatimien terveys- ja kasvattaja-/pentuekyselyiden vastauksista, jalostukseen käytetyistä yksilöistä sekä rodun geenipoolista tulee tehdä ja esittää seikkaperäinen yhteenveto jäsenistölle. Näin toimien jäsenistölle tarjotaan riittävästi tietoa, jotta asioista voidaan äänestää faktatietoihin perustuen.

Jalostuksentavoiteohjelma ja sen hyväksyminen sekä vaaditut toimenpiteet

Jotta jalostuksentavoiteohjelma saadaan jalkautettua kasvattajien ja harrastajien keskuuteen, tulee asiaa käsitellä laajemmin kuin ainoastaan tarjota mahdollisuutta lukea tavoiteohjelma vuosikokouskutsun liitteenä ennen kokousta. Ilman erillistä selventävää käsittelyä jalostuksen tavoiteohjelma jää irralliseksi kokonaisuudeksi, eikä se ohjaa jalostusta tavoitellulla tavalla, koska ohjelman sisältöä ei tunneta kokonaisuutena. Kun tavoiteohjelman sisältö tunnetaan ja hyväksytään, on sen perusteella helpompi toimia ja koko rotu hyötyy tilanteesta eikä tehty työ mene hukkaan.

Kun jalostuksen tavoiteohjelma on saatu valmiiksi ja se on ennakkohyväksytetty Suomen kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa, julkaistaan jalostuksen tavoiteohjelma välittömästi jäsenistölle tutustuttavaksi. Mikäli tavoiteohjelmaan on saanut tutustua rauhassa ja asiaa on esitelty erillisessä keskustelutilaisuudessa kattavasti, liitetään tavoiteohjelman hyväksyminen seuraavan yhdistyskokouksen esityslistalle.

Pevisa-ohjelmaan liittyvät toimenpiteet

Vaihtoehtoiset pevisa-ehdotukset sekä pevisa-ohjelmaan liittymättä jättäminen tulee tuoda jäsenistölle esille perusteluineen. Jäsenistölle esitetään alla olevat kaksi eri pevisa-vaihtoehtoa sekä pevisaan liittymättä jättäminen, joista jäsenistö äänestää seuraavassa yhdistyskokouksessa.

Vaihtoehto 1; pevisa-ohjelmaan liitettävät kohdat ovat silmät ja polvet

Silmät

- Koira on virallisesti silmätarkastettu
- Tarkastushetkellä koiran tulee olla täyttänyt vähintään 12 kk.
- Silmätarkastuslausunto on voimassa 24 kk.

Polvet / patellaluksaatio

- Koira on virallisesti tarkastettu patellaluksaation osalta
- Tarkastushetkellä koiran tulee olla täyttänyt vähintään 12 kk.
- Alle 3-vuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa 24kk lausuntopäivästä, kolmevuotiaalle tai tätä vanhemmalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

Silmien ja polvien osalta tutkimuslausuntojen on oltava voimassa astutushetkellä.

Koiran tulee olla tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla ja tunnistusmerkintä tulee tarkistaa tutkimushetkellä.

Vaihtoehto 2; pevisa-ohjelmaan liitettävä kohta on lonkat

Lonkkanivelten kasvuhäiriöt

- Koira on virallisesti kuvattu lonkkanivelten kasvuhäiriöiden osalta
- Kuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 12 kk

Poikkeusehdot:

Ulkomaalaiselta Suomessa jalostukseen käytettävältä urokselta ei vaadita Pevisa-tutkimuksia.

Astutushetkellä 8-vuotta täytäneeltä urokselta ei vaadita lonkkakuvaustulosta.

Tutkimuslausunnon on oltava voimassa astutushetkellä.

Koiran tulee olla tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla ja tunnistusmerkintä tulee tarkistaa tutkimushetkellä.

Vaihtoehto 3; ei liitytä pevisa-ohjelmaan

Mittelspitzit eivät liity pevisa-ohjelmaan

Perustelut ehdotuksille

Vaihtoehto 1; Silmät ja polvet

Tutkimus on kohtalaisen nopea ja helppo suorittaa eikä koiraa tarvitse rauhoittaa kliinisen tutkimuksen ajaksi. Silmä- ja polvitarkastus oikeudet omaavia eläinlääkäreitä löytyy melko kattavasti ympäri maata. Kustannuksiltaan kohtalaisen edullinen pevisa-vaihtoehto. Suurin osa jalostukseen käytettävistä koirista on tutkittu silmien ja polvien osalta, joten jalostukseen käytettävissä on oletettavasti melko sama määrä jalostusyksilöitä eikä geenipooli kapene.

Vaihtoehto 2; Lonkat

Tutkimus vaatii rauhoituksen, mutta on mahdollista suorittaa useimmilla eläinlääkäriasemilla.

Ensimmäinen mittelspitz on lonkkakuvattu vuonna 2002. Vuoteen 2011 asti vuosittain kuvattiin vain yksittäisiä koiria tai ei yhtään koira. Vuonna 2016 lonkkakuvattujen koirien määrä ylitti ensimmäistä kertaa 100 yksilöä vuositason ja trendi on edelleen nouseva eli koiria tutkitaan jatkuvasti enemmän ja enemmän. Tilastojen valossa tarkasteltuna lähes puolet koirista saa viralliseksi tulokseksi arvon C, johon lasketaan kaikki tuloksen A/C, C/A, B/C, C/B tai C/C saaneet koirat huonomman lonkan mukaisesti.

Lonkkaniveltilasto

Vuodet 2010-2021	A	B	C	D	E	Yhteensä
%	10 %	26 %	47 %	16 %	1 %	100 %
kpl	99	250	450	156	11	966 kpl

Lähde Koiranet, tilasto lausunтовuoden mukaan

Suomen kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on joitain vuosia sitten esittänyt huolensa mittelspitzien lonkkien osalta ja ehdottanut rodun liittämistä pevisa-ohjelmaan tämän ominaisuuden osalta.

Tilastollisesti tarkasteltuna ainoa terveystutkimusten osa-alue, jossa on mittelspitzien osalta havaittu korostunut terveysriski.

Vaihtoehto 3; mittelspitzejä ei liitetä pevisa-ohjelmaan

Pakotteet koetaan monesti huonoiksi vaihtoehdoiksi. Pevisa on toimiessaan hyvä työkalu terveyden edistämiseen, mutta se voi myös kääntyä itseään vastaan mahdollistaen muiden ongelmien yleistymisen, mikäli pevisa-rajoitusten vuoksi jalostusmateriaalia jää käyttämättä ja geenipooli kaventuu merkittävästi sekä huomio kohdistuu keskitetysti pevisaan määriteltyihin

ominaisuuksiin. Mikäli jalostetaan vain yhtä tai kahta ominaisuutta unohtaen kokonaisuus, voivat muut sairaudet yleistyä merkittävästi ja yhtenä uhkakuvana pidetäänkin autoimmunisairauksien yleistymistä geenipoolin kaventuessa. Mittelspitzien jalostuksessa on hyvin voimakkaasti käytetty tiettyjä uroksia; ja niiden jälkeläisten sekä toisen polven jälkeläisten osuudet ovat korostuneita rodun geenipoolissa. Tehollisen populaation osalta on havaittavissa laskeva trendi koirien suuren sukulaisuuden vuoksi, vaikka rekisteröinti määrät ovat pysyneet melko korkealla tasolla ja rodun suosio tasaisena. Mittelspitzeillä ei ole vara menettää ainuttakaan sukulinjaa tai erisukuista koiraa jalostuksesta tai rotua voi uhata sukukato. Mittelspitzien keskimääräisen pentuekoon perusteella laskettuna ihanteellisessa tilanteessa jalostukseen tulisi käyttää noin 52% syntyvistä yksilöistä, mikä ei mittelspitzien osalla tällä hetkellä toteudu, vaan jalostuskäyttöön tulee vain hieman alle 40% syntyneistä yksilöistä.

Yhdistys käyttää vuodelle 2022 varatun määrärahan terveyden edistämistoimiin ja sitoutuu jatkossa tuomaan paremmin esille tietoutta mittelspitzien terveystilanteesta sekä kasvattaja- ja pentuekyselyistä. Yhdistyksen taholta tarjotaan kattavammin tietoutta rodun tilanteesta niin jalostuspohjan kuin terveyden osalta. Mittelspitzien monimuotoisuutta ja elinvoimaisuutta edistetään suunnitelmallisesti vähintään kahden vuoden ajan, jonka jälkeen arvioidaan tehostettujen toimien tulokset ja laaditaan tarvittavat toimenpiteet tämän perusteella. Jalostuksen tavoiteohjelma jalkautetaan mittelspitzien omistajien sekä kasvattajien keskuuteen ja arvioidaan sen aikaansaama muutos ennen kuin pevisaan liittymisestä äänestetään.

Yhteenveto

Koska kaikille vaihtoehdoille löytyy perusteita niin puolesta kuin vastaan, täytyy ensisijaisesti arvioida rodun tilannetta kokonaisuutena. Vapaaehtoisuuteen perustuvat terveystarkastukset ovat jatkuvasti selvässä kasvussa ja rodulle saadaan vihdoin jalostuksentavoiteohjelma ohjaamaan jalostusta. Jalostuksentavoiteohjelman sekä terveyttä edistävään toimintaan myönnettyjen varojen vaikutuksia ei vielä ole päästy arvioimaan mitenkään. Systemaattista jalostusohjausta ei vielä ole ollut.

Yhteistyötä ja terveystutkimuksia edistämällä sekä ohjaamalla jalostusta voidaan päästä kaikkia osapuolia tyydyttävään kokonaisratkaisuun, jossa kasvattajat ja harrastajat tekevät yhteistyötä rodun parhaaksi eikä rodun geenipooli kavennu käyttämättä jäävien koirien vuoksi ja terveystutkimuksien määriä saadaan kasvatettua sekä rodun terveystilanne säilytettyä hyvänä.